

Nr 113.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp och iordningställande av beskickningshus i Haag.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 28 mars 1930 dagtecknad proposition, nr 273, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollen över utrikesdepartementsärenden för den 14 och den 28 mars 1930, dels för riksdagen anmält, att Kungl. Maj:t den 14 mars 1930 för inköp av beskickningshus i Haag anvisat ett belopp av högst 120,000 kronor från det å riksstaten vid sidan av huvudtitlarna uppförda anslaget till oförutsedda utgifter, dels ock föreslagit riksdagen medgiva, att för iordningställande av ifrågasatt beskickningshus må av nämnda anslag tagas i anspråk ett belopp av 43,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollen.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet den 14 mars 1930 anfört följande.

»Den 1 i denna månad inberättade sändebudet i Haag, envoyén A. J. P. Adlercreutz till utrikesdepartementet, att tillfälle yppats att för ett anmärkningsvärt billigt pris förvärva en till beskickningshus särdeles väl lämpad fastighet i nämnda stad. Fastigheten vore centralt belägen, dess yttre och inre utstyrsel vore synnerligen tilltalande, byggnaden befunde sig i stort sett i mycket gott stånd och några omfattande reparationer skulle ej erfordras för dess försättning i fullt tillfredsställande skick. Fastigheten skulle kunna förvärfvas till ett pris av 75,000 gulden, vartill komme lagfarts- och notariatkostnader m. m. till c:a 5,000 gulden; fastighetens inköp skulle sålunda betinga en summa av c:a 80,000 gulden, motsvarande c:a 120,000 kronor. Möjligheten till detta fastighetsförvärfv stode emellertid öppen endast för den händelse beslut därom kunde fattas inom mycket kort tid; köpeanbud föreläge nämligen från annat håll, och fastighetens ägare kunde med säkerhet förväntas antaga detta anbud, därest avtal om fastighetens förvärfv för den svenska beskickningens räkning ej inom den allra närmaste tiden mellankomme.

Vid besök i Stockholm några dagar senare lämnade sändebudet närmare upplysningar beträffande den till inköp ifrågasatta fastigheten. Av dessa upplysningar inhämtades följande. Fastigheten är belägen vid Lange Voorhout (nr 28), en planterad öppen plats i stadens centralaste del, med fasaden vettande mot söder. I dess närmaste grannskap befinna sig ett flertal offentliga bygg-

nader. Byggnaden, som är uppförd under förra hälften av 1700-talet, är byggd i fyra våningar, varjämte finnes en källarvåning, innehållande kök, serverings- och ekonomilokaler samt tjänarorum. Bottenvåningen innehåller entréhall, en större och en mindre salong, matsal samt ytterligare två rum, av vilka det ena skulle lämpa sig såsom arbets- och mottagningsrum för beskickningschefen och det andra skulle kunna användas till expeditjonslokal. Våningen en trappa upp innefattar tre vardags- och sällskapsrum samt ett rum, som lämpligen skulle kunna tjäna till biblioteks- och arkivrum för beskickningen. I våningen två trappor upp finnas fyra sovrum jämte badrum, och den översta våningen, som har karaktären av vindsvåning, innehåller fem tjänarorum samt badrum. — Fastighetens taxeringsvärde är 80,000 gulden; den är åsatt ett brandförsäkringsvärde av 100,000 gulden.

Då innevarande års riksdag i enlighet med därom i statsverkspropositionen gjord hemställan anslagit medel till inköp och iordningställande av beskickningshus i Bern, måste jag givetvis ställa mig i hög grad betänksam emot att så kort tid därefter upptaga ett förslag om förvärfv av ytterligare ett beskickningshus. Men då de av envoyén Adlercreutz meddelade upplysningar utvisade, ej blott att den till inköp ifrågasatta byggnaden i Haag skulle vara väl lämpad till beskickningshus, utan även att det pris, vartill fastigheten kunde förvärfvas, vore påfallande lågt i betraktande av dennas belägenhet, utseende och allmänna beskaffenhet, ansåg jag mig böra anmoda *byggnadsstyrelsen* att låta genom sakkunnig person företaga en närmare undersökning av fastigheten samt att därefter avgiva utlåtande rörande det väckta förslaget om inköp av densamma. Med anledning härav lät byggnadsstyrelsen genom tjänstgörande arkitekten hos styrelsen Peder Clason — som tillfälligtvis i annat uppdrag befann sig i Paris — verkställa besiktning av fastigheten, och har styrelsen nu, med ledning av de upplysningar, som lämnats styrelsen av envoyén Adlercreutz och av arkitekten Clason, till utrikesdepartementet avgivit ett den 12 innevarande månad dagtecknat utlåtande, vari styrelsen till en början konstaterat, att den ifrågavarande fastigheten syntes hava ett förnämligt och fördelaktigt läge, och därefter anfört i huvudsak följande. Byggnaden syntes vara gediget byggd med användande av förstklassigt material och såväl till det yttre som i det inre hava en värdad arkitektonisk karaktär. Den torde synnerligen väl lämpa sig till ministerbostad, och även för beskickningskansliet kunde inom fastigheten erhållas tillfredsställande lokaler; såväl entrén som trappförbindelserna måste dock bliva gemensamma för bostaden och för kansliet. Byggnaden vore, ehuru endast delvis, försedd med värmeledning. — Det för fastigheten ifrågasatta inköpspriset, i svenskt mynt 120,000 kronor, måste betraktas såsom synnerligen fördelaktigt, även om hänsyn toges till att vissa moderniseringar och reparationer måste verkställas i och för byggnadens försättande i ett för det tilltänkta ändamålet fullt tillfredsställande skick. Kostnaderna för dylika arbeten torde preliminärt kunna beräknas till omkring 43,000 kronor. För värmeledningens utökning torde därjämte böra beräknas 20,000 kronor; detta arbete kunde enligt styrelsens mening dock tillsvidare anstå. Då byggnadens volym vore omkring 3,470 kubikmeter, motsvarade det angivna inköpspriset jämte det beräknade beloppet för erforderliga ändrings- och reparationskostnader, sammanlagt 163,000 kronor, ett å-pris per kubikmeter av 47 kronor, vilket efter svenska förhållanden vore ett synnerligen lågt å-pris för en byggnad av nu ifrågavarande kvalitet. På grund av det anförda ville byggnadsstyrelsen på det livligaste tillstyrka det föreslagna inköpet.

I fråga om den av byggnadsstyrelsen såsom en olägenhet påpekade omständigheten, att vid fastighetens tagande i anspråk såsom beskickningshus entrén och trappförbindelserna måste bliva gemensamma för ministerbostaden och för

beskickningskansliet, torde jag få anmärka, att denna omständighet med hänsyn till det relativt ringa antalet besökande vid beskickningen i Haag och till denna beskicknings fåtaliga personal ej torde böra tillmätas någon betydelse. Och till vad byggnadsstyrelsen anfört rörande den i fastigheten befintliga värmeledningen och dennas utökning tillåter jag mig framhålla, att envoyén Adlercreutz med hänvisning till de klimatiska förhållandena och rådande bruk på platsen för sin del gjort gällande, att värmeledningssystemets utökning till hela fastigheten ej vore av behovet påkallad. Denna fråga torde alltså vid beräkningen av kostnaderna för det ifrågasatta inköpet kunna lämnas helt ur räkningen.

Vad sålunda förekommit synes mig giva vid handen, att det tillfälle till fastighetsförvärv i Haag, som nu erbjudit sig, måste betecknas såsom synnerligen gynnsamt. Enligt de upplysningar, som av sändebudet därstädes lämnats om därvarande fastighetsförhållanden, torde en så utomordentligt väl belägen och i alla avseenden till beskickningshus så väl skickad fastighet som den ifrågavarande icke vare sig nu eller framdeles stå att erhålla på lika förmånliga villkor. Under sådana förhållanden finner jag mig — trots nyss antydda betänkligheter — böra i likhet med byggnadsstyrelsen förorda, att fastigheten i fråga nu inköpes för svenska statens räkning.

Den begränsade tid, inom vilken köpeavtal måste träffas med fastighetens ägare för att möjligheten till inköp av densamma ej skall gå förlorad, medger ej att frågan om detta fastighetsköp underställes riksdagens prövning. Jag ber emellertid få erinra om, att riksdagen i sin den 17 juni 1921 dagtecknade skrivelse nr 3 A framhållit önskvärdheten av, att i de fall, där förvärv av fastighet utomlands för beskickning eller konsulat syntes kunna ske på för svenska staten exceptionellt fördelaktiga villkor och där på grund av försäljningsanbudets beskaffenhet tiden icke tillåte inhämtande av riksdagens medgivande till köpet, möjlighet bereddtes Kungl. Maj:t att utan sådant medgivande avsluta detsamma. I anslutning härtill uttalade riksdagen, att från riksdagens sida intet syntes böra vara att erinra, därest, under nämnda förutsättningar, Kungl. Maj:t för ändamålet disponerade ett belopp av högst 500,000 kronor av anslaget till oförutsedda utgifter.

Med hänsyn till de i detta fall föreliggande särskilda omständigheter anser jag mig böra förorda, att den av riksdagen sålunda anvisade utvägen anlitas för möjliggörande av det nu ifrågasatta inköpet, samt att härför erforderliga medel, 120,000 kronor, anvisas ur det å riksstaten för innevarande budgetår vid sidan av huvudtitlarna uppförda anslaget till oförutsedda utgifter.

Vid bifall härtill torde jag, så snart närmare utredning och förslag inkommit från byggnadsstyrelsen, få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om de för den ifrågavarande fastighetens iordningställande erforderliga reparationsarbeten och därvid få hemställa om avlåtande av proposition till riksdagen med anmälan om Kungl. Maj:ts beslut om fastighetsinköpet och med förslag till anvisande av medel för fastighetens iordningställande.

Jag torde slutligen få framhålla, att därest den ifrågavarande fastigheten nu förväras och upplåtes till bostad åt sändebudet i Haag, en mot denna förman svarande nedsättning av sändebudets ortstillägg i sedvanlig ordning bör vidtagas. Då emellertid staten för ortstillägg för nästkommande budgetår redan blivit fastställd och frågan om dylik nedsättning följaktligen icke kan föreläggas riksdagen förrän i samband med regleringen av utgifterna under tredje huvudtiteln för budgetåret 1931/1932, torde sändebudet i Haag, i händelse av fastighetens förvärv för statens räkning och upplåtande såsom bostad åt sändebudet, böra från och med dagen för inflyttningen i byggnaden tillsvidare erlagga hyra med belopp, som Kungl. Maj:t torde komma att bestämma.»

Departementschefen har vidare till statsrådsprotokollet den 28 mars 1930 anfört följande.

»Den 14 i denna månad beslöt Kungl. Maj:t *dels* bemyndiga sändebudet i Haag, envoyén A. J. P. Adlercreutz att med vederbörande träffa avtal om inköp för svenska statens räkning av fastigheten nr 28 vid Lange Voorhout därstädes för ett pris av 75,000 gulden, *dels ock* till bestridande av kostnaderna för inköpet anvisa ett belopp av högst 120,000 kronor från det vid sidan av huvudtitlarna uppförda anslaget till oförutsedda utgifter.

Sedan avtal om inköp för svenska statens räkning av angivna fastighet avslutats den 19 i nämnda månad och den avtalade köpeskillingen, 75,000 gulden, därvid erlagts, torde Kungl. Maj:ts beslut om detta fastighetsinköp nu böra för riksdagen anmälas, och anhåller jag att samtidigt få upptaga frågan om anvisande av medel för fastighetens iordningställande.

Såsom jag vid föredragningen av frågan om inköp av den ifrågavarande fastigheten anmält, hade byggnadsstyrelsen i sitt i denna fråga den 12 mars 1930 avgivna utlåtande framhållit, att vissa moderniseringar och reparationer måste verkställas i och för byggnadens försättande i ett för det tilltänkta ändamålet fullt tillfredsställande skick. Med ett den 28 i denna månad dagtecknat utlåtande har byggnadsstyrelsen nu till utrikesdepartementet överlämnat ett av tjänstgörande arkitekten hos styrelsen Peder Clason — som på styrelsens uppdrag verkställt besiktning av fastigheten — uppgjort, av specificerad kostnadsberäkning åtföljt förslag till reparationsarbeten.

Detta förslag innefattar i huvudsak följande åtgärder: reparation av yttertaket och gårdsterrassen, tvättning och fogstrykning av fasaderna, målning av yttre snickerier, reparation av den befintliga värmeledningen, anbringande av kaminer i vissa rum, vinterboning av vindsvåningen, anordnande av vindfång i entrén samt av en del garderober, inre ommålnings- och uppsnygningsarbeten, inläggning av nya golv samt omtapetsering i vissa utrymmen. De sålunda föreslagna arbetena skulle enligt den uppgjorda kostnadsberäkningen betinga en sammanlagd kostnad av 43,000 kronor. Arkitekten Clason har i det avgivna förslaget framhållit, att vissa ytterligare moderniseringsarbeten av hänsyn till kostnaderna uteslutits från förslaget, samt att det givetvis varit särdeles önskvärt, om medel kunnat beredas för utförande av en fullständigt ny värmeledning i samband med de nu förestående genomgripande reparationsarbetena. Han har emellertid samtidigt förklarat, att byggnaden genom verkställandet av de i förslaget upptagna reparationerna kunde anses bliva försatt i ett för en byggnad av ifrågavarande art oklanderligt skick.

Byggnadsstyrelsen har för sin del till alla delar biträtt det av arkitekten Clason framlagda förslaget och förklarat sig anse de för detsammas genomförande beräknade kostnaderna, tillhoppa 43,000 kronor, fullt skäligen. Styrelsen hade visserligen, i likhet med arkitekten, funnit det önskvärt, att en ny, hela fastigheten omfattande värmeledning anordnats i samband med de nu avsedda reparationsarbetena; med hänsyn till de därmed förenade kostnaderna torde det emellertid enligt styrelsens mening tillsvidare få anses tillfyllest med de i förslaget angivna mindre omfattande åtgärderna till förbättring av uppvärmningsförhållandena inom fastigheten.

De sålunda föreliggande förslagen och beräkningarna synas icke giva anledning till någon erinran. I fråga om värmeledningssystemets utökning till hela fastigheten tillåter jag mig återropa vad jag därom vid föredragningen av frågan om fastighetsinköpet anfört.

Då det för reparationsarbetena erforderliga belopp, 43,000 kronor, är avsett att tagas i anspråk redan under innevarande budgetår, torde detsamma, i likhet med det belopp av högst 120,000 kronor, som anvisats för inköp av den ifrågavarande fastigheten, böra utgå från anslaget till oförutsedda utgifter.»

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förvarande förslag, får hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för iordningställande av beskickningshus i Haag må av det å riksstaten vid sidan av huvudtitlarna uppförda anslaget till oförutsedda utgifter tagas i anspråk ett belopp av 43,000 kronor.

Stockholm den 25 april 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtande nr 111.
